

Остапович Володимир Петрович,
кандидат юридичних наук,
завідувач науково-дослідної лабораторії ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9186-0801

ПРАВОВІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

У статті розглядаються правові та психологічні особливості діяльності працівників підрозділів патрульної поліції Національної поліції України. Відзначається, що поліцейські патрульної поліції здійснюють професійну діяльність в особливих умовах. На підставі широкого експериментального дослідження представлені основні вимоги професії до знань і умінь працівників підрозділів патрульної поліції, розглянуто психологічні характеристики професійної діяльності поліцейських, мотиви професійного вибору, психологічні показання і протипоказання до професійної діяльності.

Ключові слова: Національна поліція, поліцейський, патрульна поліція, психологічний добір, професіограма, психограма, характерологічні особливості.

Національна поліція України перебуває на шляху подальшого вдосконалення діяльності і реформування. Від поліції очікується суттєве покращення й підвищення ефективності діяльності, яке ґрунтується на доборі персоналу з високим рівнем професійної придатності до виконання обов'язків, подальшому підвищенні готовності поліцейських до діяльності, досягнення вагомих результатів у справі боротьби зі злочинністю, охороні публічної безпеки і порядку, захисті конституційних прав і свобод громадян. Особливого значення набуває вирішення завдання професіографічного вивчення основних видів діяльності в Національній поліції України, це необхідно для ефективного використання кадрового потенціалу, оптимізації добору до лав поліції найбільш придатних кандидатів, підготовки кадрів. На сьогодні в нашій державі практично відсутні професіографічні матеріали, які стосуються діяльності працівників структурних підрозділів поліції. Відповідно до законодавства, підрозділи патрульної поліції (ПП) виконують важливі правоохоронні функції у складі Національної поліції України (НПУ).

Наше дослідження проводилось упродовж 2019 року і охопило більше 300 поліцейських із 15 областей України. Застосовувався комплекс якісних і кількісних методів збору й аналізу інформації, аналізувалось законодавство і документи, що регламентують діяльність патрульних поліцейських, аналізувався психодіагностичний інструментарій, який використовувався з метою добору і призначення на посади. Також проводились інтерв'ю з керівниками поліцейських підрозділів

у областях України, психологічні тестування, анкетування, бесіди, ретельно вивчалася система професійного добору на посади патрульних поліцейських.

Завдяки численним дослідженням вітчизняних науковців (В. Барко, Ю. Ірхін, Т. Нещерет, О Шаповалов та ін.), розроблено професіограми деяких правоохоронних професій, методики професійно-психологічного добору кандидатів на службу в МВС України. Зарубіжні дослідники також приділяли увагу проблематиці психологічного забезпечення діяльності підрозділів поліції (D. Bufkin, D. Garland, C. Call, S. Owen, S. Housman, K. Hayes та ін.).

Проте професіографічне вивчення діяльності поліцейського патрульної поліції до цього часу не проводилось, тому дослідження психолого-правових аспектів службової діяльності поліцейських і розробка сучасної науково обґрунтованої професіограми працівників підрозділів ПП є актуальним завданням.

Метою статті є визначення правових і психологічних засад діяльності офіцерів патрульної поліції, розробка професіограми патрульного офіцера Національної поліції України як масової поліцейської професії. Для досягнення мети потрібно виконати такі *завдання*: а) проаналізувати нормативні документи, які регламентують діяльність поліцейських; б) розробити складові професіограми патрульного поліцейського; в) визначити психологічні характеристики діяльності поліцейського патрульної поліції, протипоказання до оволодіння професією.

У статті вперше встановлено юридико-психологічні особливості службової діяльності поліцейських патрульної поліції Національної поліції України, розроблено основні складові професіограми цієї професії.

За Національним класифікатором України “Класифікатор професій” ДК 003:2010 [2] посада поліцейського патрульної поліції віднесена до розділу 3 “Фахівці”, код підкласу – 3451, назва класифікаційного угруповання – “Інспектори правоохоронних органів та фахівці із дізнання”, код КП (згідно з покажчиком професійних назв робіт за кодами професій) – 3451, професійна назва роботи – “Інспектор (органи внутрішніх справ)”.

У Національному класифікаторі ДК 003:2010 професія поліцейського патрульної поліції нормативно не визначена, а перебуває в межах узагальненої назви професійної роботи – “Інспектори правоохоронних органів та фахівці із дізнання”.

Дослідженнями вітчизняних юристів і психологів встановлено, що офіцери патрульної поліції виконують такі завдання: патрулювання території обслуговування з метою забезпечення публічної безпеки і порядку, контролю за дотриманням правил дорожнього руху, забезпечення його безпеки та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі; первинне реагування на повідомлення про правопорушення, а також самостійне виявлення правопорушень під час патрулювання та в інших випадках, передбачених законодавством; надання невідкладної допомоги, зокрема домедичної допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я; вжиття заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; припинення виявлених кримінальних та адміністративних правопорушень, застосовуючи для цього передбачені

законодавством повноваження; розгляд справ про адміністративні правопорушення, застосовує заходи адміністративного впливу до правопорушників, у випадках та в спосіб, передбачені законодавством; затримання осіб на підставах і у порядку, передбачених законодавством, а також доставляє затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення (у визначених законодавством випадках), до підрозділів Національної поліції України та/або до суду; охорону місця події з метою забезпечення подальшого розслідування, а також вживає заходів щодо охорони та збереження місця події в первинному, незміненому стані до прибуття уповноважених осіб, зокрема слідчих оперативних груп;

У сфері забезпечення безпеки дорожнього руху патрульний поліцейський під час несення служби здійснює також: організацію безпечного та безперешкодного дорожнього руху; контроль за дотриманням учасниками дорожнього руху правил, норм і стандартів, які діють у сфері безпеки дорожнього руху; з'ясування обставини, що призвели до дорожньо-транспортної пригоди; регулювання дорожнього руху, забезпечення організації руху транспортних засобів і пішоходів у місцях проведення аварійно-рятувальних робіт, масових заходів та під час виникнення заторів; спільно з іншими підрозділами Національної поліції України розшук транспортних засобів, водії яких зникли з місця скоєння ДТП, та транспортних засобів, які викрадені або якими незаконно заволоділи в межах території обслуговування під час уведення відповідного оперативного плану; надання практичної допомоги учасникам дорожнього руху; заходи із забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, у тому числі тимчасове затримання транспортних засобів і доставлення їх на спеціальні майданчики чи стоянки; профілактику, попередження та припинення злочинів і адміністративних правопорушень у сфері дорожнього руху

У сфері забезпечення публічної безпеки і порядку патрульний поліцейський під час несення служби здійснює також: забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів; спілкування і співпрацю із суспільством, реалізуючи підхід “поліція та громада”, а також постійно співпрацює з населенням та громадськими організаціями з метою підвищення рівня публічної безпеки і порядку, запобігання вчиненню правопорушень та встановлення довірливих відносин між поліцією та населенням; застосування службового коня відповідними підрозділами при здійсненні патрулювання, при переслідуванні та затриманні особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення; у випадках та в межах, передбачених законодавством України, виконує інші функції, спрямовані на реалізацію своїх завдань, співпрацю з іншими підрозділами Національної поліції України; інші функції, передбачені законодавством.

Нормативні документи Національної поліції зазначають, що поліцейський патрульної поліції *провадить свою діяльність на принципах* верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства. Поліцейські патрульної поліції *керуються в роботі:* Конституцією України, законами України “Про Національну поліцію”, “Про Дисциплінарний статут Національної поліції України”, “Про запобігання корупції”, “Про захист персональних даних”, “Про

доступ до публічної інформації”, “Про звернення громадян”, “Про дорожній рух”, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кримінально процесуальним кодексом України, Постановою КМУ “Правилами дорожнього руху”, Положенням про Департамент патрульної поліції, нормативно-правовими актами, що регламентують діяльність Департаменту, іншими актами законодавства України, нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції України.

Дослідження показало, що діяльність поліцейського патрульної поліції пов’язана з високою фізичною та психоемоційною напруженістю. Мають місце фактори виробничого середовища і трудового процесу, які впливають на здоров’я і працездатність фахівців під час виконання ними професійних обов’язків.

Узагальнення змісту, характеру, методів діяльності поліцейських патрульної поліції дозволяє визначити *основні її характеристики*, які вирізняють її серед інших видів професійної діяльності. До них належать: широкий спектр завдань професійної діяльності (здійснює реалізацію завдань з питань забезпечення публічного порядку, громадської безпеки і безпеки дорожнього руху та запобігання правопорушенням); часта зміна об’єктів професійної діяльності (необхідність оперативного реагування на професійні ситуації, що можуть виникати одночасно); одноосібність у прийнятті рішень і висока відповідальність за них; владні повноваження; висока інтенсивність професійних взаємодій; постійні просторові переміщення в межах визначеної ділянки місцевості; виконання інших повноважень, передбачених нормативно-правовими актами МВС.

Професійну діяльність поліцейського патрульної поліції супроводжує низка *негативних чинників*, до яких належать: значні фізичні й психічні навантаження, зумовлені дефіцитом часу або інформації (необхідність координації різних за змістом видів діяльності (пошукової, аналітичної, комунікативної); порушення регламентованого режиму праці та відпочинку; тривалість робочого часу може значно перевищувати встановлені нормативи (додаткові робочі зміни замість вихідних); порушення режиму харчування; загроза життю, часті стресові та конфліктні ситуації; ризик зараження у процесі службової діяльності небезпечними захворюваннями (СНІД, венеричні хвороби, туберкульоз, педикульоз тощо).

Очевидно, що для успішного виконання обов’язків патрульний поліцейський потребує багатьох правових, педагогічних, психологічних знань, спеціальних умінь та індивідуально-психологічних якостей.

Поліцейський патрульної поліції має *знати*: Конституцію України; акти законодавства, що стосуються діяльності Національної поліції України; укази Президента України, постанови Верховної Ради України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, розпорядчі документи МВС України, інші нормативно-правові акти, інструктивні та методичні документи, що регулюють діяльність патрульної поліції та зокрема з питань забезпечення безпеки дорожнього руху, а також взаємодію з органами державної влади та органами місцевого самоврядування; відомчі та міжнародні нормативні документи, що регулюють питання дотримання поліцейськими прав людини; організаційну структуру та особливості діяльності підрозділів Національної поліції України; місце і завдання Національної поліції України у системі правоохоронних органів; її структуру,

принципи, методи правоохоронної діяльності, правове забезпечення; особливості здійснення профілактичної роботи, спрямованої на запобігання вчиненню кримінальних та інших правопорушень; порядок вжиття заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку, реагування на заяви та повідомлення про кримінальні та адміністративні правопорушення або події, запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі; порядок організації роботи щодо взаємодії з населенням; порядок здійснення контролю за дотриманням правил безпеки дорожнього руху; заходи безпеки, умови та порядок зберігання, правила поводження зі спеціальними засобами, табельною вогнепальною зброєю та боеприпасами; порядок застосування й використання в межах своєї компетенції поліцейських превентивних заходів та поліцейських заходів примусу (фізичного впливу (сили), спеціальних засобів, вогнепальної зброї); правила ділового етикету та професійної етики; види та форми звітності; основні нормативно-правові положення щодо зберігання інформації з обмеженим доступом, оформлення відповідних службових документів; правила охорони праці та протипожежної безпеки; порядок формування та користування базами (банками) даних Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ України.

Поліцейський патрульної поліції повинен *уміти*: виявляти причини та умови, що призводять до вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень, уживати заходів для їх усунення; уживати заходи, які спрямовані на усунення загроз життю, здоров'ю фізичних осіб, публічній безпеці й порядку; приймати рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечувати їх виконання; запобігати та протидіяти домашньому насильству або насильству за ознакою статі; доставляти затриманих та підозрюваних осіб; працювати з інформацією стосовно об'єктів професійної уваги; складати адміністративно-процесуальні документи (протоколи, рапорти, доповідні записки тощо); розглядати звернення, скарги громадян і приймати за ними обґрунтовані рішення; володіти комплексом професійно важливих комунікативних умінь (зокрема налагоджувати довірчі стосунки з різними категоріями населення), вміти застосовувати методи психолого-педагогічного впливу на різні категорії громадян, бути спроможним конструктивно вирішувати конфліктні ситуації; організовувати спільну діяльність із представниками підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, органів виконавчої влади, місцевого самоврядування і громадських організацій щодо виконання професійних завдань; правильно і своєчасно застосовувати й використовувати в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та поліцейські заходи примусу (фізичний вплив (силу), спеціальні засоби, вогнепальну зброю); аналізувати та планувати свою роботу, вести її облік і звітність; взаємодіяти з представниками засобів масової інформації; правильно оформлювати службові документи; надавати невідкладну (зокрема домедичну) допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я.

Ключові компетентності поліцейського патрульного як працівника поліції: відповідальне ставлення до службової діяльності; здатність працювати в команді; дотримання професійної етики; здатність запобігати конфліктним ситуаціям і

знаходити шляхи їх розв'язання; адаптивність і витривалість; самостійність прийняття рішень; здатність діяти в нестандартних ситуаціях; уміння планувати службову діяльність; здатність виокремлювати головне в службовій діяльності й досягати поставленої мети; прагнення самовдосконалюватися шляхом набуття нових знань, умінь і навичок.

Загальнопрофесійні компетентності поліцейського патрульного як працівника поліції [27]: знання основ конституційного права; дотримання вимог забезпечення прав і свобод людини та громадянина; знання основ антикорупційного законодавства; дотримання норм професійної етики; дотримання толерантності та принципу недискримінації в роботі; здатність ефективно спілкуватися; стресостійкість; здатність ефективно взаємодіяти з населенням на засадах партнерства; дотримання вимог законодавства щодо запобігання та протидії домашньому насильству; знання Правил дорожнього руху; дотримання положень законодавства про охорону праці та безпеки життєдіяльності; знання правових та організаційних основ діяльності Національної поліції України; уміння правильно оформляти службові документи.

Професійне навчання складається з первинної професійної підготовки; навчання у закладах вищої освіти; післядипломної освіти; службової підготовки. Для роботи поліцейським патрульної поліції кандидат повинен мати освітній ступінь “бакалавр” у галузі знань “Право” або у інших галузях знань.

Психограма поліцейського патрульної поліції.

Професія поліцейського патрульної поліції висуває підвищені вимоги до *сенсорно-перцептивної сфери* поліцейського. Він повинен мати високу чутливість зорового (добрий зір і окомір), слухового (добрий слух), дотикового і нюхового аналізаторів; розвинений вестибулярний апарат, добре орієнтуватися у просторі та часі.

Професійна діяльність поліцейського патрульної поліції висуває доволі високі вимоги і до рівня *психомоторних властивостей* працівника. Поліцейському патрульної поліції потрібно мати достатньо високу швидкість простої реакції та реакції на рухомий об'єкт; достатню точність і координованість рухів.

Також поліцейському патрульної поліції необхідно володіти розвинутими *пізнавальними процесами*. Фахівцеві необхідно мати такі якості *уваги*, як висока стійкість, концентрація, переключення, розподіл і обсяг; здатність помічати зміни.

Професія висуває певні вимоги до *загальних і спеціальних професійних здібностей* працівників.

Загальні здібності. Дослідження усереднених показників рівня розвитку загальних здібностей за тестом Р. Амтхауера показало, що патрульним властивий середній рівень вербального інтелекту (102–107 одиниць IQ), досить високий рівень розвитку невербального (111 одиниць IQ). Вивчення креативності (творчого потенціалу) поліцейських показало, що для них характерним є його середній рівень (середній показник швидкості становить 4,88 балів), і вищий за середній рівень оригінальності мислення (9, 14). Отже, поліцейському патрульної поліції бажано мати середній або вищий за середній рівень вербального (словесного) та невербального (практичного) інтелекту, середній рівень креативності; сформовані розумові операції аналізу і синтезу, індукції та дедукції, абстрагування й

узагальнення, дивергентного мислення, уміння порівнювати, виділяти головне, класифікувати.

Спеціальні здібності. Поліцейському патрульної поліції потрібно вміти застосовувати й використовувати заходи поліцейського примусу: фізичний вплив (силу), спеціальні засоби, вогнепальну зброю.

Професійна діяльність поліцейського патрульної поліції потребує розвинутих *комунікативних здібностей*. Обстеження за допомогою тесту Лірі показало, що в усередненому профілі поліцейського переважають такі октанти: 1 (домінування) – 8,33 балів, 7 (товариськість, компромісність) – 7,59 балів, 8 (відповідальність) – 6,89 балів, 2 (незалежність, самостійність) – 6,78 балів. Знижені показники зафіксовано за октантами 4 (ригідність, підозрілість) – 3,36 балів і 5 (покірність) – 4,18 балів. Отже, поліцейський патрульної поліції повинен бути наполегливим і переконливим у спілкування, уміти здійснювати візуальну діагностику людини та її поведінки, надавати об'єктивну оцінку її діям та вчинкам, впливати на співрозмовника, привертати увагу і зацікавлювати людей, викликати в них почуття довіри; швидко встановлювати контакти з новими людьми; знаходити необхідний тон розмови, переконувати, визначати індивідуальні особливості співрозмовника, досягати поставленої мети в процесі спілкування, відстоювати власну думку.

Індивідуально-психологічні особливості. Поліцейському патрульної поліції властивий *сильний, середньо-сильний або середньо-слабкий тип нервової системи*, що пов'язано з необхідністю витримувати емоційні навантаження, долати почуття страху, невпевненості, невизначеності; високу психофізіологічну витривалість і працездатність; високу або середню лабільність нервових процесів.

Поліцейським патрульної поліції властиві кілька типів профілів за результатами виконання тепінг-тесту. Близько третини обстежених демонструють середньо-сильний тип ВНД (30,5 %), майже така ж частка (29,3 %) – виявляють профіль, характерний для середньо-слабкої нервової системи. Четверта частина обстежених (24,7 %) продемонстрували сильний тип нервової системи, незначна частка (12,7 %) респондентів мають слабкий тип. Переважна більшість поліцейських мають високі (57,5 %) і середні (29,3 %) показники лабільності нервових процесів, лише 13,2 % працівників мають низьку лабільність.

Аналіз усередненого *мотиваційного профілю* особистості поліцейського патрульної поліції дозволяє зробити висновок про те, що працівники характеризуються прагненням: 1) високої заробітної плати та матеріальної винагороди, бажання мати роботу з певними соціальними гарантіями (середній показник становить 44,77 балів); 2) цікавої та суспільно корисної праці (39,43); 3) визнання з боку інших людей у тому, щоб цінували їх працю, досягнення та успіхи (35,22); 4) самостійності, автономності та самовдосконалення (33,72); 5) чіткого структурування роботи, наявності зворотного зв'язку та інформації, яка дозволяє оцінювати результати роботи (31,5 9); 6) ставити в діяльності складні цілі (30,65).

Дослідження показали, що патрульним в основному властивий середній рівень *самоактуалізації*. За опитувальником Джонса-Крендалла, середній рівень самоактуалізації поліцейського патрульної поліції становить 44,4 балів з 60 можливих, що є доволі високим показником. Рівень самоактуалізації може

розглядатися як важливий показник придатності та готовності особистості до професійної діяльності.

Характерологічні особливості. Аналіз усередненого профілю особистості поліцейського патрульної поліції, отриманого на основі використання Індивідуально-типологічного опитувальника (ІТО), дозволяє охарактеризувати його як лінійний, розташований у діапазоні 3–6 балів, що свідчить про гармонійність особистості поліцейських, врівноваженість особистісних якостей. Варіабельність профілів незначна ($\sigma = 0,10-0,12$), що свідчить про збалансованість різноспрямованих тенденцій. Усереднений профіль містить чотири підйоми за шкалами: 1 (екстраверсія – 6,52 балів), 8 (лабільність – 5,72 балів), 2 (спонтанність – 5,64 балів), 4 (ригідність – 5,39). Отже, поліцейських патрульної поліції можна охарактеризувати як людей зі стеничним типом реагування, високою активністю і високим рівнем домагань, високою лабільністю (емотивністю), контрольованістю емоційних реакцій. Їм притаманні лідируючий стиль поведінки, здатність до швидкого формування нових навичок, стійкість до стресу, тенденція до самореалізації, самостійності та протидії впливу середовища. Особистості поліцейського патрульної поліції властиві такі стійкі характерологічні особливості, як: екстраверсія, спонтанність, лабільність, оптимізм, практичність. У міжособистісних стосунках фахівці прагнуть лідерської позиції, є відкритими і комунікабельними.

Дослідження особистісних характеристик із використанням адаптованого Опитувальника Великої П'ятірки дозволило дійти висновку про те, що поліцейським патрульної поліції властиві такі риси, як сумлінність (36,9 балів); відкритість новому досвіду (33,0 балів); помірна поступливість (32,3 бали) та середній рівень екстравертованості (30,0 балів), низький рівень нейротизму (15, 5 балів). Це означає, що поліцейським властиві контрольованість поведінки і діяльності, самовладання, наполегливість, старанність, точність у роботі, ретельність, відповідальність, організованість, дисциплінованість. Вони також характеризуються неупередженістю, зацікавленістю, сприйнятливістю нової інформації та знань, наявністю широких інтересів, розвиненої фантазії, гнучкого розуму, незалежності та нестандартності мислення, орієнтованістю на пошук нових підходів, шляхів вирішення проблем, схильністю до самоаналізу і рефлексії, оригінальністю сприйняття.

Результати, отримані за допомогою опитувальника Леонгарда-Шмішека, свідчать про відсутність акцентуацій характеру і темпераменту у поліцейських патрульної поліції. В усередненому профілі поліцейських зафіксовані деякі підвищення за шкалами 5 (гіпертимність) – 16,40 балів; 1 (демонстративність) – 13,47; 3 (педантичність) – 12,36. Показники тривожності, збудливості, дистимічності є незначними (у межах 4–7 балів).

Таким чином, успішне оволодіння професією поліцейського патрульної поліції та ефективність подальшої діяльності значною мірою залежать від ступеня сформованості головних *професійно важливих якостей*, що визначається такими ознаками (перераховані за рангом важливості):

- 1) високий або середній рівень комунікативних здібностей;
- 2) середній і вищий за середній рівень загальних здібностей (вербального та невербального інтелекту, креативності);

- 3) середньо-сильний, середньо-слабкий або сильний тип нервової системи, високий або середній рівень її лабільності;
- 4) високий рівень розвитку спеціальних професійних здібностей;
- 5) сформованість характерологічних рис (спонтанність, сміливість, упевненість, оптимізм, наполегливість, самоконтроль, сумлінність; відкритість новому досвіду; помірна поступливість та середній рівень екстравертованості);
- 6) середній або високий рівень самоактуалізації;
- 7) наявність в мотиваційному профілі прагнення до: цікавої та суспільно корисної праці; визнання з боку інших людей, досягнення успіху; самостійності, автономності та самовдосконалення; чіткого структурування роботи, наявності зворотного зв'язку; постановки в діяльності складних цілей;
- 8) сформованість емоційно-вольових якостей (здатність долати труднощі, брати на себе відповідальність, емоційна стійкість у стресових ситуаціях);
- 9) достатній рівень розвитку пізнавальних процесів (сприйняття, уваги, пам'яті, мислення);
- 10) достатній рівень психомоторних властивостей (простої реакції та реакції на рухомий об'єкт).
- 11) достатня чутливість аналізаторів (зорового, слухового, дотикового, нюхового).

Таким чином, нами проведено професіографічне дослідження психологічно-правових засад службової діяльності поліцейського патрульної поліції. Подальші наукові розвідки у цьому напрямі вбачаємо у дослідженні професіографічних характеристик діяльності детективів, поліцейських поліції охорони, спеціальної поліції та поліції особливого призначення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 03.02.2020).
2. Національний класифікатор України “Класифікатор професій” ДК 003:2010, затверджений наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 (чинний від 01.11.2010). URL: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm (дата звернення: 03.02.2020).
3. Про затвердження Положення про Департамент патрульної поліції: наказ МВС України від 06.11.2015 № 73 (у редакції наказу Національної поліції від 31.10.2016 року № 1114 “Про внесення змін до Положення про Департамент патрульної поліції”). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0559-17> (дата звернення: 03.02.2020).
4. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС: наказ МВС України від 06.11.2015 № 796. Офіційний вісник України. 2015. № 54. С. 203. Ст. 1767. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15> (дата звернення: 03.02.2020).
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Поточна редакція від 30.09.2016. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 03.02.2020).
6. Професіограми за основними видами поліцейської діяльності: наук.-практ. посіб. / В.П. Остапович, І.О. Дубова, В.І. Барко та ін.; за заг. ред. проф. В.О. Криволапчука. Київ: ДНДІ МВС України; ФОП Кандиба Т.П., 2018. 244 с.
7. *Собчик Л.М.* Психология индивидуальности. СПб.: Изд-во “Речь”, 2003. 624 с.
8. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України: практ. посіб. / В.І. Барко, Ю.Б. Ірхін, Т.В. Нещерет, О.В. Шаповалов. Київ: КНУВС, Друкарня МВС, 2007. 100 с.

9. Physical activity and health / C. Bouchard, S.N. Blair, W.L. Haskell. Champaign: Human Kinetics, 2007. 410 p.
10. *Cochrane R.E., Tett R., L. Vandecreek*. Psychological Testing and the Selection of Police Officers: A National Survey. *Criminal Justice and Behavior*, 30(5):511-537 · October 2003.
11. *Dunnette M.D., Borman W.C.* Personnel Selection and Classification Systems. *Annual Review of Psychology*. 1979. Vol. 30, No. 1. P. 477–525.
12. *Gerald V. Barrett, Rosanna F. Miguel, Jennifer M. Hurd, Sarah B. Lueke and James A. Tan*. Practical Issues in the Use of Personality Tests in Police Selection. *Public Personnel Management* Volume 32 No. 4 Winter 2003.

REFERENCES

1. Pro Natsionalnu politsiiu. “On the National Police”: Law of Ukraine of 02.07.2015 № 580-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2015. No. 40–41 (from 09.10.2015). Art. 379. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (date of application: 03.02.2020) [in Ukrainian].
2. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy “Klasyfikator profesii” DK 003:2010. “National Classifier of Ukraine “Classifier of Professions” SC 003: 2010, approved by the order of Derzhspozhyvstandart of Ukraine dated 28.07.2010 № 327” (effective from 01.11.2010). URL: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm (date of application: 03.02.2020) [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Departament patrolnoi politsii. “On approval of the Regulation on the Patrol Police Department”: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 06.11.2015 № 73 (as amended by the order of the National Police dated 31.10.2016 № 1114 “On amendments to the Regulation on the Patrol Police Department”). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0559-17> (date of application: 03.02.2020) [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro patrolnu sluzhbu MVS. “On approval of the Regulations on the patrol service of the Ministry of Internal Affairs”: order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 06.11.2015 № 796. *Official Visnyk of Ukraine*. 2015. No. 54. P. 203. Art. 1767. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15> (date of application: 03.02.2020) [in Ukrainian].
5. Konstytutsiia Ukrainy. “Constitution of Ukraine”: Law of Ukraine of June 28, 1996 № 254k / 96-VR. Current edition from 30.09.2016. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1996. No. 30. Art. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (date of application: 03.02.2020) [in Ukrainian].
6. Profesiogramy za osnovnymy vydamy politseiskoi diialnosti. “Professiograms on the main types of police activity”: scientific and practical manual / V.P. Ostapovych, I.O. Dubova, V.I. Barko ta inshi; gen. ed. Full Prof. V.O. Kryvolapchuk. Kyiv: DNDI MVS Ukrainy; FOP Kandyba T.P., 2018. 244 p. [in Ukrainian].
7. *Sobchik L.M.* (2003). *Psikhohohyia yndyvydualnosti*. “Psychology of personality”. Publishing House: “Rech”. 624 p. [in Russian].
8. Profesiografichniy opys osnovnykh vydiv diialnosti v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrainy. “Professional description of the main activities in the internal affairs of Ukraine”: practical guide / V.I. Barko, Yu.B. Irkhin, T.V. Neshcheret, O.V. Shapovalov. Kyiv: KNUVS, Drukarnia MVS, 2007. 100 p. [in Ukrainian].
9. Physical activity and health / C. Bouchard, S. N. Blair, W. L. Haskell. Champaign: Human Kinetics, 2007. 410 p.
10. *Cochrane R.E., Tett R., L. Vandecreek*. Psychological Testing and the Selection of Police Officers: A National Survey. *Criminal Justice and Behavior*, 30(5):511-537 · October 2003. [in English].
11. *Dunnette M.D., Borman W.C.* Personnel Selection and Classification Systems. *Annual Review of Psychology*. 1979. Vol. 30, No. 1. Pp. 477–525. [in English].
12. *Gerald V. Barrett, Rosanna F. Miguel, Jennifer M. Hurd, Sarah B. Lueke and James A. Tan*. Practical Issues in the Use of Personality Tests in Police Selection. *Public Personnel Management* Volume 32 No. 4 Winter 2003. [in English].

Ostapovych Volodymyr,Candidate of Juridical Sciences, State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-9186-0801**LEGAL AND PSYCHOLOGICAL PECULIARITIES OF THE PATROL
POLICE OFFICERS ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE
OF UKRAINE**

The article deals with the legal and psychological peculiarities of the activities of members of the National Police Patrol Units. The main structural components of the patrol officers profession are described, in particular, the general characteristics of activity, job functions and powers, working conditions, etc. It is noted that the Patrol Police carry out their professional activities in special conditions, and the type of activity places increased demands on the knowledge, skills and individual qualities of the officers. It has been shown that the Police Patrol operates according to the principles of the rule of law, respect for human rights and freedoms, legality, openness and transparency, political neutrality and partnership with the population. The main characteristics that distinguish the profession of Patrol Police officer among other types of professional activity are defined. Descriptive psychogram of the profession, including a list of psychological characteristics and professionally important personal qualities of a police officer. On the basis of an extensive experimental study, the requirements of the profession for the knowledge, skills and competences of the employees of the Patrol Police units are presented. The article also describes the requirements of the profession to the sensory and perceptual sphere, general and special abilities, traits of temperament and character, motivation and emotional and volitional qualities of the patrol officer. The generalized psychogram of the profession is presented as well, it includes the basic psychological characteristics of police officers professional activity – motives of professional choice, requirements for psychomotor processes and nervous system, creative and communicative abilities, personal characteristics. The article also presents a psychological toolkit designed to diagnose the professional readiness of police officers, provides indicators that are recommended for successful professional activity and psychological contraindications to professional activity.

Keywords: National Police, Patrol Police, psychological suitability, motivation, personal qualities, abilities.

Отримано 11.06.2020